

**MEMÒRIA
D'ACTIVITATS
DESENVOLUPADES PEL
CEPCA
ANY 2021**

CENTRE D'ESTUDI I PREVENCIÓ DE CONDUCTES ADDICTIVES (CEPCA)

L'any 2021 les actuacions del Cepca han recuperat en gran mesura la normalitat pel que fa al desenvolupament dels principals programes preventius que implementem en l'àmbit educatiu, atès que el curs escolar es va poder dur a terme amb relativa estabilitat. La demanda dels centres educatius en aquest sentit ha tornat a nivells d'abans de la pandèmia.

Els principals programes d'actuació que s'han portat a terme durant aquest any han estat:

- Programa d'assessorament i orientació familiar
- Cicles de xerrades-col·loqui per a famílies
- Programa "En parlam?"
- Programa "Controla't"
- Programa "Sextima" (Educació afectiva-sexual)
- Tallers de prevenció amb grups de risc
- Programa d'intervencions puntuals amb alumnes
- Obra de teatre "Norway Today"
- Agenda escolar "Eivissa vol igualtat"

ÀMBIT FAMILIAR

PROGRAMA D'ASSESSORAMENT I ORIENTACIÓ FAMILIAR

És un programa assistencial gratuït, atès per un/a psicòleg/a del centre, i que dona resposta a les demandes concretes relacionades amb la prevenció primària (on no existeix consum però es donen diferents factors de risc que augmenten la possibilitat d'un consum posterior) i la prevenció secundària (amb consums esporàdics o inclús abusius de drogues i conductes addictives). Va dirigit fonamentalment a famílies que tenen indicis de que algun membre comença a tenir contacte o ja comença a tenir problemes relacionats amb el consum.

Els nostres destinataris son majoritàriament els/les adolescents que estan començant a consumir substàncies o abusar de les noves tecnologies.

Pot accedir a aquest programa, amb cita prèvia, qualsevol persona que contacti amb el CEPCA o persones que siguin derivades des dels centres educatius a través del programa de detecció precoç.

A més, desenvolupem un servei d'assistència i seguiment a les famílies que participen en les escoles de pares i mares que habitualment fem. Ja que al llarg dels anys hem detectat que aquestes famílies una vegada que entren en contacte amb el CEPCA es vinculen a aquest servei i acudeixen a nosaltres demanant-nos algun tipus de suport o assessorament en les seues pautes educatives.

- Persones assistides: **292**
- Famílies ateses: 205
- Total de visites: 317
- Participants en seguiment de les escoles de pares _____ **46**

CICLE DE XERRADES-COL·LOQUI PER A FAMÍLIES

S'han realitzat una sèrie d'actuacions de caràcter puntual amb grups de pares i mares, abordant diversos temes amb la finalitat de sensibilitzar-los en la importància d'establir criteris preventius en l'educació dels seus fills. Els principals temes han set: El bon ús de les TIC; L'educació afectiva-sexual en la família; Programa FERYA; Comunicació, normes i límits.

- Participants _____ **222**
- Núm. de xerrades-col·loqui _____ 10

TOTAL PARTICIPANTS A L' ÀMBIT FAMILIAR _____ 560

ÀMBIT EDUCATIU

PROGRAMA "EN PARLAM?"

El programa "En Parlam?" té com a principal objectiu conscienciar i dotar d'informació objectiva, així com a promoure actituds, comportaments i habilitats socials d'afrontament a situacions reals que viuen els joves per tal de que siguin capaços de desenvolupar una mirada crítica sobre aquestes temàtiques i siguin autònoms per a prendre les decisions més encertades per tal de promoure la salut i el benestar d'ells i d'altres persones.

Les sessions son impartides pels tècnics i les tècniques del CEPCA als centres educatius a petició dels tutors o orientadors. Tenen una durada de 55 minuts i cada centre té la possibilitat de triar aquells continguts que vulgui fer arribar al seu alumnat a través del full de demanda que se'ls tramet.

Objectius:

- Proporcionar informació objectiva i desmitificar falses creences sobre diferents temes que afecten directament la població adolescent.
- Desenvolupar, en funció de les característiques del grup, estratègies de reducció de riscos en relació amb els diferents temes tractats.

- Potenciar la capacitat crítica i fomentar la capacitat de prendre decisions de manera individual i autònoma davant possibles situacions relacionades amb els temes abordats.

Els temes que oferim són els següents:

- DROGUES I ADOLESCÈNCIA: S'hi aborden els principals conceptes i definicions relacionats amb el consum de substàncies en el context de l'adolescència, fent referència especialment a les més consumides pels joves (dirigida a alumnes de 1r d'ESO).
- ALCOHOL. REDUCCIÓ DE RISCOS: S'hi descriuen les característiques de les drogues legals i més consumides, els seus efectes i les conseqüències del seu consum. També s'hi donen estratègies de reducció de riscos, atès que són substàncies que la majoria dels adolescents consumiran (dirigida a alumnes de 2n d'ESO).
- TABAC. REDUCCIÓ DE RISCOS: S'hi descriuen les característiques de les drogues legals i més consumides, els seus efectes i les conseqüències del seu consum. També s'hi donen estratègies de reducció de riscos, atès que són substàncies que la majoria dels adolescents consumiran (dirigida a alumnes de 1r d'ESO).
- CÀNNABIS I: S'incideix en les característiques, els efectes i les conseqüències del consum de cànnabis, així com els seus mites, per tal d'evitar l'inici d'aquesta substància.
- CÀNNABIS II: S'hi aborden els efectes de la substància a nivell psicològic i neurològic segons bases científiques, promovent la reflexió sobre aspectes com l'escassa percepció del risc, la legalització o els usos terapèutics (dirigida a alumnes de 4º d'ESO).
- DROGUES: ALTRES SUBSTÀNCIES: S'hi descriuen les característiques, els efectes i les conseqüències d'altres substàncies que també es troben en el context de l'oci nocturn juvenil, tals com la cocaïna, les drogues de disseny, els al·lucinògens, etc. (dirigida a alumnes de 4t d'ESO).
- TRASTORNS ALIMENTARIS: Es tracten els conceptes bàsics sobre nutrició adolescent i s'aprofundeix sobre els estereotips de bellesa existents i sobre la importància que es dona actualment a l'aspecte físic a l'hora de poder tenir riscos alimentaris (dirigida a alumnes de 3r i 4t d'ESO).
- MÒBIL I XARXES SOCIALS: S'aprofundeix en els riscos de l'ús d'Internet, i especialment en els relacionats amb les xarxes socials. També s'hi ofereixen pautes per reduir aquests riscos (dirigida a alumnes de 2n i 3r d'ESO).
- LES BONES RELACIONS ENTRE IGUALS: S'hi treballen pautes per evitar actituds problemàtiques i conflictes en l'àmbit del centre educatiu i en les relacions entre iguals (dirigida a alumnes de 1r i 2n d'ESO).
- IGUALTAT I TOLERÀNCIA: Es tracten conceptes com igualtat, tolerància, racisme i xenofòbia a través de diferents activitats participatives que afavoreixen la reflexió sobre aquests termes (dirigida a alumnes de 3r i 4t d'ESO).
- LA IGUALTAT DE GÈNERE: S'aprofundeix especialment en les diferències socials existents entre ambdós sexes i s'hi reflexiona tractant de promoure una perspectiva més igualitària (dirigida a alumnes de 1r i 2n d'ESO).

- PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE: S'hi aborden els aspectes principals relacionats amb la problemàtica de la violència de gènere i els punts bàsics per poder prevenir-la en el context dels adolescents (dirigida a alumnes de 3r i 4t d'ESO).

També es realitzen sessions per a grups de formació professional (FP) bàsica, FP de grau mitjà, i recentment hem introduït la sessió SEXE VS PRONOGRAFIA, dirigida a alumnes de 1r i 2n de Batxillerat, on es tracten conceptes com pornografia, gènere, imatge i consentiment a través de vídeos i activitats participatives que afavoreixen la reflexió sobre aquests termes.

- Participants en les sessions _____ 4574 (ESO) + 108 (FPB) = **4682**
- Sessions _____ 247
- Centres educatius _____ 17

PROGRAMA “CONTROLA’T”

És un programa escolar de prevenció universal (dirigit als alumnes de 4t, 5è i 6è de primària) que aborda els riscos relacionats amb el mal ús de les noves tecnologies (Internet, videojocs i mòbil). També hi implica als pares, ja que se'ls ofereix una xerrada per donar-los estratègies educatives sobre aquests temes. Continuem treballant en xarxa amb els educadors socials dels municipis de Sant Josep, Sant Joan i Sant Antoni. Als municipis de Santa Eulària i Eivissa el programa és implementat per l'equip del CEPCA.

Objectius:

- Conèixer l'ús que els alumnes fan de les noves tecnologies.
- Reflexionar sobre l'ús que actualment s'està donant de les noves tecnologies.
- Proporcionar informació objectiva i clara per afavorir l'ús segur d'Internet, dels videojocs i del mòbil.
- Analitzar i prevenir els riscos associats a un mal ús.

Aquest programa consta de dues sessions per curs. Aquestes sessions busquen fomentar la participació activa de l'alumnat, amb l'objectiu que hi exposin els seus dubtes, inquietuds, experiències i opinions.

El programa, elaborat pel CEPCA, compta amb materials que recullen els continguts teòrics i pràctics dirigits tant als alumnes com a les seues famílies (manual per a l'alumne i manual per als pares). Els continguts i materials del Controla't es troben a una web promoguda pel Govern Balear (www.programacontrolat.com) amb la finalitat que tots els centres de Balears puguin implementar-ho si així ho desitgen.

- Participants en les sessions _____ **3969** (2968 per part de CEPCA i 1001 per part dels tècnics municipals)
- Centres _____ 27

PROGRAMA SEXTIMA.

És un programa d'educació afectiva-sexual desenvolupat conjuntament amb professionals l'Àrea de Salut d'Eivissa i Formentera (ASEF). En aquest sentit, ens coordinem per a que l'ASEF dugui a terme les sessions als grups de 2n ESO i el Cepca a la resta, és a dir, a 1r, 3r i 4t de l'ESO de l'illa d'Eivissa.

Els objectius d'aquest programa són:

Objectius generals:

- Informar, formar i sensibilitzar els joves per fomentar actituds responsables que els permetin abordar les relacions sexuals de manera segura i satisfactòria.
- Analitzar els coneixements, les pràctiques i les actituds de la població estudiantil en referència a les relacions de parella, els comportaments sexuals i la prevenció d'embarassos no desitjats i d'ITS.

Objectius específics:

- Prevenir embarassos no desitjats, el VIH i altres infeccions de transmissió sexual.
- Transmetre als adolescents informació pràctica i actualitzada sobre mètodes anticonceptius i prevenció d'ITS.
- Capacitar per a la presa de decisions en relació amb les pràctiques de risc.
- Proporcionar als joves una formació afectiva-sexual lliure d'estereotips sexistes, basada en els valors del respecte mutu i de l'autonomia personal.
- Fomentar actituds d'empatia i normalització de la sexualitat cap a persones amb pràctiques i orientacions sexuals diferents.
- Promoure formes de relació més justes i igualitàries.
- Introduir la visió de gènere com a eix transversal de les activitats planificades dins del programa.

Les sessions aborden els següents temes:

1a sessió: "La salut afectiva-sexual" (1r ESO, 55 minuts de durada)

2a sessió: "Taller d'educació sexual" (2n ESO, 1h50 de durada)

3a sessió: "Les bones relacions en parella" (3r ESO, 55 minuts de durada)

4a sessió: "Sexe segur i responsable" (4t ESO, 55 minuts durada)

Una de les particularitats d'aquest programa és que està estructurat com un continu, i com tal s'ha ofert als centres, perquè els i les alumnes que comencin 1r d'ESO arribin a 4t havent participat en les quatre sessions.

	CEPCA	ASEF	TOTAL
Participants en les sessions	3251	1239	4490
Grups	152	67	219

Durant l'any 2021 hem intervingut amb el programa Sextima a un total de 12 centres de secundària.

PROGRAMA D'INTERVENCIONS PUNTUALS AMB ALUMNES

Es tracta de sessions preventives puntuals sobre algun tema concret que responen a peticions específiques dels centres educatius. Els temes que abordem principalment són ús de drogues, resolució de conflictes, taller de sexualitat per a alumnes de primària, entre altres.

- Participants en les sessions _____ **318**
- Grups _____ 15
- Sessions _____ 16

OBRA DE TEATRE "NORWAY TODAY"

Al mes de novembre vàrem organitzar, junt amb grup Musicaldansa, la representació de l'obra de teatre "Norway Today" que aborda el tema del suïcidi juvenil i l'objectiu de la qual és fer reflexionar als joves sobre la necessitat de demanar ajuda o prestar-la en aquesta mena de situacions. Després de l'obra va tenir lloc una taula rodona composta pels propis actors, al costat d'un psiquiatre i una psicòloga especialitzats, i la coordinadora del CEPCA, Belén Alvite, als quals els alumnes podien fer preguntes, fomentant així el debat sobre el tema.

Uns 400 alumnes de 4t d'ESO i de Batxillerat, de tres centres, van assistir a l'obra de manera presencial, i 1200 alumnes de 52 grups ho van fer en línia des de les seves pròpies aules.

TOTAL PARTICIPANTS A L'ÀMBIT EDUCATIU: _____ 9603

ÀMBIT COMUNITARI I LABORAL

PROGRAMA DE PREVENCIÓ AMB GRUPS DE RISC.

Els tallers socioeducatius es dirigeixen a grups de joves que es trobin en situació de risc i busquen promoure que els menors s'involucrin a través del diàleg, la participació activa, l'intercanvi d'experiències, el desenvolupament de tècniques cognitives i conductuals, entre altres, que els hi permetrà prendre decisions responsables que redueixin la vulnerabilitat enfront de situacions potencialment problemàtiques. És important considerar que per a fer un treball adequat, els grups d'intervenció no han d'excedir de deu participants.

Els tallers consten normalment de 5 sessions amb una durada de 2 hores cadascuna.

Els temes dels tallers:

- Taller de prevenció de consum de drogues.
- Taller d'educació afectiu-sexual.
- Taller de resolució de conflictes.

- Participants _____	15
- Grups _____	2
- Hores _____	8

PROGRAMA DE FORMACIÓ DE MEDIADORS SOCIALS

Continuem amb l'oferta formativa dirigida a tots aquells professionals que des d'altres àmbits d'actuació i pel tipus de treball que desenvolupen considerem que són un potencial important per actuar com a agents preventius.

- Participants _____	51
- Hores _____	55
- Grups _____	3

(1 grup d'educadors de la Fundació Lagado d'El Salvador i 2 grups de sanitaris de l'ASEF en el curs de Consulta Jove)

TOTAL DE PARTICIPANTS A L'ÀMBIT COMUNITARI _____ 66

ÀMBIT	TOTAL
FAMILIAR	560
EDUCATIU	9603
COMUNITARI	66
Total d'usuaris del CEPCA al 2021	10229

